

חודש טבת – יקינתון מזרחי

23 בדצמבר 2014 מדורים, צמח החודש 3 תגובות עריכה

מילות מפתח: אספרגיים, ארבל, בית רימון, גיאופיטים, פריחת חורף, קרני חיטין, שושניים

שיר ורד shir20@gmail.com

יקינתון מזרחי *Hyacinthus orientalis* הינו גיאופיט ממשפחת השושניים הגדל בחורשים ובבתות בעיקר בקרקעות סלעיות ומצוקיות. היקינתון גדל בצפון הארץ - בכרמל, בגליל העליון והתחתון ובחרמון. הצמח נדיר למדי אך בולט בפרחיו התכולים.

ה**יקינתון** פורח בשיא החורף בעיקר בחודש טבת (תקופת פריחתו מתחילה בסוף דצמבר ומסתיימת במהלך חודש מרץ). בסוג **יקינתון** כ 30 מינים, בארץ גדל רק המין **יקינתון מזרחי**. שם הסוג בעברית **יקינתון**, קרוי על פי השם המדעי יאקינתוס, בעקבות המיתולוגיה היוונית לפיה אפולו הפך לצמח את יאקינתוס בנו של פיראוס מלך מקדוניה. תואר המין בלטינית ובעברית מעיד על מקורו מהמזרח התיכון. **ליקינתון מזרחי** עד 6 עלים ערוכים בשושנת. רוחבם 0.5 עד 2 ס"מ, סרגליים או קמורים מעט, ולרוב מחודדים בראשם. העלים שרועים עד זקופים-מלוכסנים. **ליקינתון** גבעול פריחה יחיד ונמוך, 10-30 ס"מ, זקוף, חלול ולאורכו תלויים 5-15 פרחים. ניצני הפרחים לרוב לבנים. בפרח 6 עלי עטיף בצבע תכלת אשר מחציתם התחתונה מאוחה לצינור ומחציתם העליונה פרושה לרווחה. השחלה כדורית, יושבת בתחתית הפרח ומשווה לבסיס הצינור מראה תפוח.

יקינתון מזרחי. צילם: שיר ורד ©

ניצני פרחים של יקִינתון מזרחי. צילם: שיר ורד ©

פרחי ה**יקִינתון** מותאמים לפריחה בגשם, משולשלים כלפי מטה באמצעות עוקץ דק וצבעוני, שצבעו לרוב כהה במקצת מצבע העטיפ. האבקנים ועמוד העלי קצרים מהצינור ולכן אינם חשופים לגשם. עמוד העלי קצר מהאבקנים, ולכן בגלל שהפרח משולשל כלפי מטה – האבקה הנופלת מהאבקנים לא מגיעה לצלקת ובכך נמנעת האבקה עצמית. הפרי הלקט בעל שלושה מקצועות, כמעט כדורי.

פרחים של יקינתון מזרחי משולשלים כלפי מטה. צילם: שיר ורד ©

יקינתון מזרחי הוא צמח המקור ממנו תורבת היקינתון המגודל בגננות. תירבותו של המין קדום למדי והחל כנראה במאה ה-16. צמחי היקינתון הגדלים בר בארץ נמוכים מאלו המוכרים לנו בתרבות, צבע פרחיהם תכלת בלבד (עם משרעת גוונים גדולה מלבן ועד כמעט סגול) והתפרחת דלילה. אוכלוסיות גדולות של **יקינתון** נמצאות במדרון של מצוק הארבל, באתר קרני חיטים וברכס התורען. אתר נגיש מאוד נמצא מצפון לבית רימון בתחתית המצוקון הנמצא מדרום לשביל המטיילים המסומן בשחור.

בשנים האחרונות בוצעה חלוקה מחדש של משפחות השושניים והנרקיסיים. במסגרת החלוקה החדשה משוייך **היקינתון** למשפחת האספרגיים (Asparagaceae). למשפחה זו שוייכו מלבד **אספרג ועצבנית** גם מרבית הסוגים עם גבעול פריחה הנושא פרחים לאורכו כמו **חצב, בן-חצב, זמזומית, כדן ונץ-חלב**.

יקינתון מזרחי הוא צמח מוגן.

יקינתון מזרחי – פרחים בהירים. צילם: שיר ורד ©

כל הזכויות שמורות למחבר ולמערכת כלנית © ציטוט: ורד, ש. 2014. צמח החודש: חודש טבת – יקינתון מזרחי. כלנית 1.

<http://www.kalanit.org.il/?p=1264>

3 תגובות למאמר חודש טבת – יקינתון מזרחי

מאת אורי פרגמן-ספיר:

23 בדצמבר 2014 בשעה 10:46 (עריכה)

היקינתון המזרחי נפוץ מישראל ועד לטורקיה. בישראל גדל תת-מין טיפוסי ssp. orientalis הנפוץ מישראל ועד לדרום טורקיה, הוא מוחלף בתת-מין אחרים צפונה יותר בהרים גבוהים יותר כצמח של שולי שלג נמס. בגליל גדל היקינתון בשולי חורש ובסלעים. אוכלוסיות גדולות של הצמח קיימות במדרונות החרמון הסלעיים, ביער ספר הררי נשיר וגם בחגורה הכרקוצית. למרות היותו צמח בר מקומי, זני התרבות שלו, הנפוצים בחנויות הפרחים ובמשתלות, מיובאים כל שנה כבצלים יבשים מהולנד.

שלח תגובה

מאת עמיר פז:

24 בדצמבר 2014 בשעה 6:36 (עריכה)

שלום שיר האם ליקינטונית המעורקת אין קשר לסוג יקינטון ?

שלח תגובה

מאת אבי שמידע:

24 בדצמבר 2014 בשעה 10:02 (עריכה)

לעמיר פז שלומות

שמחתי להערךך

השם העברי "יקינטונית" ניתן לסוג כיוון שהיא בעמדת ביניים בין יקינטון ובין הסוג כדן-מצילו,

עמדת הביניים מתבטאת במפתח עלי העטיף וגם במבנה ההלקט.

כל טוב

אבי שמידע

שלח תגובה

© 2014 כלנית

Coded by CoMedia Group